

TISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁR

A kiadóhivatalban átvéve.
Egy évre 16 kor.
Negyedévre 4 .
Helyben házon kívül.
Egy évre 20 kor.
Negyedévre 5 .
Videke postán szállítva.
Egy évre 24 kor.
Negyedévre 6 .
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hét 6 óráig.
Egy nap után aznap kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal.
Nagyvárad, Szilágyi Dezső u. 8.
A szerkesztőség kőnyomó részének
adására vagy megrendelésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

XXI. évfolyam 280. szám.

Nagyvárad.

Szerda 1915 december 8.

Ipeket elfoglaltuk.

Budapest, december 7. A Tiszántúl tudósítója jelenti a sajtóbizottság engedélyével:

Berlini cenzurázott távirat közli, hogy Ipeket elfoglaltuk.

Ipek valamikor patriarkatusi székhely volt, a legutóbbi balkáni háború után Montenegrohoz csatoltatott. Ipekkel Montenegro egyik legjelentékenyebb városa került a szövetségesek hatalmába.

Hivatalos jelentés Ipek elfoglalásáról. A bolgárok megszállták Djakovát

Budapest, december 7. (Hivatalos.)

Délkeleti hadszíntér.

Plevjától délkeletre visszavertük a montenegróiak előretöréseit. A Beranetől északra fekvő határvidéken csapataink a montenegróiak főhadállásait támadják.

Tegnap délelőtt rohammal vették be a Suhodolon levő elsáncolt állásokat. Novibazártól délre újra 1300 foglyot szállítottunk be. Az Ipektől keletre fekvő területen tegnap újra heves harcok folytak. Az ellen-séget mindenütt vissza vetettük és 6 löveget zsákmányoltunk. Ma reggel bevonultunk Ipekbe. A bolgárok megszállták Djakovát.

Az orosz és olasz fronton nincs esemény.

Budapest, december 7. (Hivatalos.)

Orosz hadszíntér.

Ujabb esemény nincs.

Olasz hadszíntér.

Budapest, dec. 7. (Hivatalos.)

A helyzet változatlan. Nagyobb harcok nem voltak.

Höfer.

50000 embert küld Olaszország Albániába.

Berlin, december 7. Kopenhágából jelentik: A Berlingske Tidende közli a Petit Parisien turini táviratát, amely szerint Olaszország 50.000 embert tesz most partra Albániában abból a célból, hogy a szerb sereg szétvert részeit összegyűjtsék, élelmiszerekkel lássák el és ismét harc-képessé tegyék.

Divat értesítés elsőrangú női szabóság.

Tisztelettel értesítem a n. é. hölgy közönséget, hogy az őszi és téli divat összes újdonságai teljes választékban raktára érkeztek. Méret utáni rendel-mények leggyorsabban eszközöltetnek, kész női blousok, pongyolák, ka-bátok, divat kelmék, selemek, bársonyok, kalapok, vásznak, fehérne-műek, ernyők, ridiculők, harisnyák, keztük, szőnyeg-, függöny-, paplanok és takarók legjobban beszerezhetők

Az új német haditerv.

Bern, dec. 7. A „Daily Telegraph” pé-tervári levelezője jelenti: A burgonyakenyér bevezetése óta Németországnak még leg-alább egy évre bőven van kenyere és így valószínű az az állítás, hogy Németország gazdasági okokból nem folytathatja a há-borút. A német seregek csak azért támad-nak olyan sűrűn Oroszországban, hogy min-ket külön békére kényszerítsenek.

Állítólag a román határig akarnak előrenyomulni és így nyilvánvaló, hogy az orosz seregek szétválasztása egyik céljuk. Most a német seregek időt akarnak nyerni, hogy helyreállíthassák a Kovno, Grodnó-és Breszt-erősségeket és ettől a vonaltól északra erélyes támadásokhoz fogja-nak. Egyben föl akarják venni a tengeri offenzívát a rigi öbölben és a Balti tengeren. Svédország segítségét biztosra ve-szik.

Először minden elmozdítható csapatot a nyugati frontra akarnak küldeni, hogy Ang-liával és Franciaországgal végezve ismét Oroszországra vehessék magukat. Az orosz seregek esetleges offenzívája ellen hatalmas védekezési állást létesítettek a dnjeszteri vonalón, a Bugon, Narven és Nyemenen, valamint a Kárpátoknál, a San- és a Visz-tula vonalakon és Kelet-Poroszsországban.

A harctéren tevő német seregek száma meghaladja a tízmilliót, ezenkívül Ausztria-Magyarország nyolcmillió katonát küldött a harctérré. Ausztria oly hatalmasan megerősítette a román határt, hogy ha még Ro-mánia Ausztria-Magyarország ellen fordulna is, éppen olyan kevés sikerrel operálhatná-nak a románok, mint eddig az olaszok.

A szerb hadsereg élelmezése Albániában.

Bern, december 7. A „Messagero” je-lenti, hogy a szerb hadseregnek Észak-Al-bánián keresztül való élelmezésére minden intézkedés megtörtént. Élelemszállításra igen alkalmas a Bojana folyó, mely a Szkutari tavat az Adriával összeköti. Ezen az uton már érkeztek is nagyobb szállítmányok a szerb hadsereg számára. Az antivári-pod-gorica vonalon is történnek Montenegró-n keresztül szállítások.

Czillér Imre

nagyáruházában

Szent László-tér

Bolgár hivatalos jelentés.

A Magyar Távirati Iroda jelenti: Pancse Dorev budapesti bolgár főkonzul Radoszlavov miniszterelnöktől a következő táviratot kapta:

Hivatalos jelentés a december negyedik hadműveletekről.

A szerbek elleni hadműveleteink kezdetén sikerült az ellenséget a Krivolák—Vardar—Cserna vonalon tulra visszavetni. Törént pedig ez abban az időben, amikor egész hadseregünk nyugat felé operált és a francia csapatok szerb haderők támogatásával déli Macedóniában támadtak és sikerült is nekik a Sinocaglava—Babuna—Planina—Krivolák—Gradsko—Vardar—Cserna vonalon megvetni a lábukat.

A mi célunk az volt, hogy a franciák szárnyait megkerüljük s ha lehet, elegendő erősítések megérkezése után körülkerítsük. A Radobol—Planina lejtőinek megszállása közelebb hozott bennünket a kitűzött célhoz.

A franciák fölismerék azt a veszedelmes helyzetet, amelybe őket sodortuk és nyomban elhatározták a visszavonulást, hogy megmeneküljenek a fenyegető katasztrófa elől.

El kell ismernünk, hogy a franciák ez alkalommal kitűnő példáját adták annak a módnak, hogyan kell a visszavonulást rendezni. A franciák kiszabadultak a harapófogóból, sőt az egész fronton offenzívába mentek át és déli irányban megszállották a Krivolák—Negotin—Kavadar vonalat. Az ellenség nagy sietséggel vonult vissza, miközben csapataink állandóan a nyomában voltak.

A Pristina elleni akció befejezése után

a hadsereg vezérkara egy erős hadoszlopot Tetovo, Gosztivár és Kicevo ellen küldött azzal a kettős tervvel, hogy egyrészt Dibrát megszállják és a szerbeket elzárják a Macedóniába való visszavonulástól, ahol esetleg egyesülhettek volna az angol-francia csapatokkal, másrészt arra törekedtek, hogy Ochridát és Strugát elfoglalják és a szerbekkel, akik Monasztir környékén operáltak, szembe szálljanak és elzárják őket attól a lehetőségtől, hogy Albániába visszavonulhassanak.

Egyik hadoszlopunk, a melynek feladata volt a visszavonulási út elvágása, előrenyomult, mire a szerbek Monasztirt (Bilolje) kiűritették. Monasztirt ma megszálltuk. Azok a hadoszlopok, a melyek Ochrida és Dibra felé vonultak, közelednek céljukhoz.

A szerb—montenegrói fronton, Prizrendtől nyugatra az offenzívát Djakovától délre folytatjuk. Egyik hadoszlopunk átlépte a Fehér Drinát és ma elfoglalta Djakova városát.

Kiegészítő jelentések szerint csapataink, amelyek Prizrend környékén operáltak, megállapították, hogy a szerbek Kullalum melletti veresége katasztrófális volt. Mindenemü munióiót és hadianyagot nagy tömegben zsákmányoltunk. Az út mentén lépésről lépésre elhagyott ágyakat találunk bizonyítékaul annak, hogy a szerb csapatok páni rettegésben teljes felbomlásban menekülnek.

Az albánok, hogy gátat vessenek a szerbek barbárságainak, fölláznak és üldözik a hegyek közt bolyongó szökevény szerb katonákat.

Resna és Dibra elfoglalása.

Budapest, dec. 7. (Saját tud.) A szerbeket Bitolia vidéken megvertük, Rosnát elfoglaltuk, Dibránál véres harcokban megvertük a szerbeket és Dibrát megszállottuk.

Perzsák által megtámadott orosz csapat.

Budapest, december 7. (Saj. tud.) Konstantinápolyból jelentik: Perzsa nemzeti milícia megtámadott 5000 orosz. Ezret lemészároltak, a többi elmenekült.

Fellázadt angol hadihajó legénysége bombázta Sanghajt.

Budapest, december 7. (Saját tud.) Londonból jelentik: Csahohó cirkáló fellázadt legénysége bombázta a Sanghaji arzenált. Az ágyukkal felszerelt zendülők a partot is ágyúzták. Innen elűzték őket s más nap a rendet helyreállították.

Francia jóslás II. Vilmosról.

Bern, december 7. A Figaro ma ideérkezett számában Polybe (Reinach József) Szalonikiról ír vezéreiket. A háborúnak ez a legveszedelmesebb spekulánsa azt fejtegeti, hogy Anglia most fog igazán nekilátni szalonikii tervei végrehajtásának. Mint 1810-ben Napoleon hatalma Torres Vedrason tört meg, úgy omlik össze Szalonikiban most az új idők Napoleonjának, II. Vilmosnak minden sikere. A cikk végül bejelenti, hogy óriási angol expedíció készül Szalonikiba.

A Duna kiöntötte az oroszokat állásaikból.

Bukarest, december 7. A Duna víz állása, mely folyton emelkedik úgy Romániában, Braila és Galae között, mint Besszarábiában nagy áradásokat idézett elő és csaknem negyven kilométernyi területet elöntött. Az árvíz az orosz határőreket elsietgetéssel fenyegeti. A Renitől délre elhelye-

zett orosz csapatok kénytelenek voltak az árvíz elől visszavonulni. A Bulgária ellen mozgósított orosz csapatok főparancsnoka Seerbekov tábornok. Reniben esedő szerint az 51., 79. és 113. számú orosz gyalogezred, egy utászezred és egy gépfegyverosztály van. Fegyvergyárat is berendeztek ott, mely többek között dunai monitorokat is készít.

A pápa beszéde a bibornokokhoz.

Luganó, dec. 7. A Secolo jelentése szerint a pápa a mai konzisztóriumban ismét megemlékezett a háboru borzalmairól és szót emelt a mielőbbi igazságos és tartós béke érdekében. Megemlékezett azután arról, hogy noha az olasz kormány a legelőzékenyebben akarta teljesíteni a garanciai törvény rendelkezéseit, annak belső hiányai annál érezhetőbben nyilvánultak meg. Ezután következett a hat biboros ki-nevezése.

A németek sikeres harcai a franciákkal.

Berlin, december 7. A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér.

Berrianbacknál egy nagyobb robbantásunk sikerült, a francia árkot betemettük. A megszálló csapatok odavesztek. Egy csaknem befejezett aknarakást megsemmisítettünk.

Auberivétől keletre (Champagneban) a franciák előlő árksiból mintegy 250 métert elfoglaltunk, több mint 60 fogoly jutott kezünkre.

Keleti hadszíntér.

A helyzet általában változatlan.

1250 montenegróit elfogtunk, 6 ágyut zsákmányoltunk.

A franciák kiűritették a Vardar menti állásaikat.

Balkán hadszíntér.

Ipeket elértük. Mintegy 1250 hadifoglyot és 6 ágyut szállítottunk be. A franciáknak a fenyegető körülzárásra való tekintettel a Cserna (Karasu) Vardar szögletben birt állásaikat ki kellett üríteniök. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Átvonulhatnak-e az oroszok Dobrudzsán?

Bukarest, december 7. Az itteni sajtó pártkülönbség nélkül az orosz csapatok átvonulásának eshetőségével foglalkozik. A Seara a következőket írja: Mi ebben az esetben nem állithatnánk azonnal sereget az oroszok ellen, hogy átvonulásukat megakadályozzuk. A Dobrudzsát ugyanis nem lehet védeni. Inkább átengednők az oroszokat a Dobrudzsán, semhogy ezt az országot hadszínterré változtassuk át. Ugy sejtjük tehát, hogy Románia nem fog mást tenni, mint hogy tiltakozni fog.

A franciák veresége a Vardarnál.

Budapest, december 7. (Saját tud.) Radoszlavov táviratozza Pancse Doreffnek, csapataink Vardar partokon üldözik a franciákat.

A harmadik hadikölcsön összege: 1970 millió. A harmadik hadikölcsön eredménye még ma sines véglegesen megállapítva, de a hiteles bejelentések és elszámolások legnagyobb része már megtörtént és ezeknek eredménye alapján megállapítható, hogy a harmadik hadikölcsönhöz fűzött remények fényesen beváltak. A harmadik hadikölcsön 30 millió hijával 2 milliárd korona, olyan eredmény, amely igazolja az optimisták feltevését és valóra váltja a legvérmesebb reményeket is.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, december 7.

Beöthy Pál elnök háromnegyed 11 órakor nyitotta meg az ülést.

Az indemnitás.

Rakovszky Iván a közgazdasági bizottság jelentését terjesztette elő. A Ház az indemnitásról szóló törvényjavaslatot tárgyalta.

Hegedüs Lóránt előadó ismertette a törvényjavaslatot. A törvényjavaslat nem csak az indemnitásnak az 1915—1916 költségvetési év végéig való kiterjesztését kéri, hanem több fontos rendelkezést is tartalmaz. Az egyiket, az állami tisztviselők és alkalmazottak háborús rendkívüli segélyét a kormány külön javaslatban tárgyalatja. A magyar ágyúgyár alapítókéjének felemelésén kívül intézkedés van az indemnitási javaslatban az államvisszatektrákra nézve is.

Az indemnitási javaslat intézkedik továbbá a hadi jövedelmi adónak újabb felosztására való megállapításáról.

Gróf Károlyi Mihály beszéde.

Gróf Károlyi Mihály: Tisztelt Ház! Minthogy a meghatalmazási törvényjavaslatnak megszavazását bizalmi kérdésnek tekintem, azt nem fogadom el.

Bizalmatlanságom indokául csak azt hozom fel, hogy a kormányt a háború alatt súlyos mulasztások terhelik.

Esen hibáknak a leglényegesebb részét képezik az ország gazdasági szervezésének helytelen volta. Ez az oka annak, hogy a drágaság ijeszti mérvben nő és főleg aránytalanul fokozódik. (Igaz! Ugy van!)

A háború immár elérte a második gazdasági évet, eszerint nem egy, hanem két termés eredményéről számolhatott be a kormány és dacára annak, hogy a termés a második esztendőben jobb volt, mint az elsőben, semmi javulást sem tapasztalunk a drágaság enyhülésében irányában. (Igaz! Ugy van!)

Bizonyos ekképpen, dacára, hogy par excellence mezőgazdasági állam vagyunk, nemcsak hogy több száz percentes áremelkedést tapasztalunk, hanem egyenesen hiányt érzünk. Annyival is súlyosabbak a kormánynak e téren mutatkozó hibái, mert hiszen mindenki tudja, hogy nemcsak fegyveres, hanem gazdasági háborúban is élünk ellenfeleinkkel szemben. A hibát egyrészt a szervezésben látom, másrészt abban a körülményben, hogy a kormány nem fejt ki elég erőt a közvetítő kereskedelem megszabályozásában és az e téren történt visszaéléseket nem tudja, vagy nem akarja felderíteni.

A cenzura — néhány flagrans esettől eltekintve — egyenesen megakadályozza, hogy a nagyközönség a visszaélésekről tudomást szerezzen és azon ürügy alatt, hogy a háborúnak a sikerét nem akarja kockáztatni, kényelmes takaróul szolgál mindazon bűnöknek, amelyek e téren mutatkoznak. (Igaz! Ugy van! az ellenzéken.)

Kötelességünk őszintén megmondani, hogy mi az, a mit a nemzet a háborútól vár, melyek azok az ideálok, a melyeknek eléréséért küzdenek fiaink. (Halljuk! Halljuk!)

Ki merné azt ma kétségbe vonni, hogy Magyarország nem csak saját területét mentette meg az ellenségtől, hanem megmentője a trónnak és a monarchiának. A háború, bála bátor katonáinknak, olyan stádiumban van, hogy nyugodtan mondhatjuk, hogy mi elértük mindazt, sőt többet is, mint a mit kitértünk magunknak a háború elején.

Szükséges, hogy a magyar faj újból hangsúlyozza, melyek azon ideáljai, a melyeknek megvalósítását a háború után, a békekötés alkalmával elvárja. Annyival is könnyebben beszélhetünk mi magyarok er-

ről a kérdéssel, mert nekünk semmiféle territoriális aspirációink nem voltak és nincsenek.

Mi is a háborút egy elkérthetetlen rossznak tekintettük, nem pedig hódítási hadjáratnak. A mit mi várunk a háborútól az a magyar nemzeti államnak politikai teljes érvényesülése. (Lelkes éljenzés.) Érttem ezalatt a nemzeti állam összes attribútumainak a megszerzését, másodsor Magyarország függetlenségét, harmadsor egy olyan választójognak a létesítését, melyben a polgároknak széles rétege helyet talál.

A béke.

En nem akarok a béke kérdésével behatóan foglalkozni, csak egyet akarok mondani, hogy mindenestre a kulturnemzetek között a legmagasabbban azok fognak állani, a melyek nemcsak azt fogják bizonyíthatni, hogy a világháború okozói nem ők voltak, hanem a melyek a győzelem dacára és éppen ennek következtében az emberiség és civilizáció érdekében megteszik tettel is az első lépést ennek a pusztításnak a megszüntetésére. (Taps a baloldalon.)

Valamennyien azt vallottuk mindig, hogy csak a teljes győzelem esetén beszélhetünk békéről, s csak ismét konstataálni kívánom, hogy erre mindezek a premisszák megvannak: Minden váddal illethetnek, csak azzal nem, hogy ennek a nyilatkozatnak megtétele gyöngeség. (Igaz! Ugy van!) Ellenkezőleg, az erőnek az ön tudata, melyet mindenkinek el kell ismernie, a ki csak egy pillantást vet a háborús térképre.

A fizikai bátorságnak elég tanujelét adtuk már, — mutassuk meg, hogy van morális bátorságunk is.

Andrássy beszédében elmondta, hogy csapataink mindenütt ellenséges földön vannak, visszavertük az oroszokat és a béke lehetőségei kezeink között vannak. A háború minden napja bűn az emberiség ellen. Mi békét kívánunk, csak az antant nem akarja belátni hiába való küzdelmét. Majd a belpolitikára tért át, beszélt a cenzuráról és a lengyel kérdéssel, amelyet — ugymond — jóindulattal kell megoldani.

Andrássy beszéde után szünet volt, mely után **Rakovszky István** szólalt fel. Csak olyan békét köthetünk — ugymond — amely hosszú időre szól és becsültes. A cenzura bíráltsak országeitől olvasott fel, mire az elnök Szász Károly figyelmeztette, hogy ne olvasson. Erre a baloldalon nagy vihar támadt, kiabáltak, re erőszakoskodjék az elnök, megörült Potiorek az elnöki székben, hozassa a darabontokat, menjen a harotérre ott elbánnak vele. Szász többeket rendreutasított, s ezután **Rakovszky** folytatta beszédét. A drágaságért a nagybankokat okolja s megismételte multkori javaslatát a harotéren küzdők szavazati jogáért azzal a hozzáadással, hogy a korhatárt 22 évben állapítsák meg.

Tisza válaszolt a felszólalásokra. A nagy nemzeti érdekeket — ugymond — nem szabad a pillanatnyi hatás szempontjából bírálni. Rátért a hadi helyzetre, Bulgáriát sikerült szövetségesünknek megnyerni, miáltal az erőviszonyok kiegyenlítődték. Görögország helyzete nehéz, az eseményeket úgy kell irányítani, hogy a Balkán alakulásban megtalálja a helyét. Románia magatartásáról nem nyilatkozik, de reméli, hogy az érdekközösség megszabja Románia jövődó magatartását, mely ránk nézve nem döntő küzdelmet addig folytatjuk, míg a béke subjektív előfeltételei meg lesznek. Minnél nagyobb lesz az áldozat, annál nagyobb lesz a béke ára. Kéri a pártokat, hogy az egytvé tartzást, mely a háború elején a pártok között megnyilvánult, továbbra is tartásák fenn. Ezzel az ülést véget ért. A legközelebbi ülés esütörtökön lesz.

Mit tárgyal a város?

A csütörtöki közgyűlés tárgysorozata.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága holnap, esütörtökön délután tartja közgyűlését. A városi tanács elég tárgyat készített elő erre a közgyűlésre s ezek között van több olyan, amelynél bizonyára lesznek felszólalások, sőt hosszabb vitákra is van kilátás.

A közgyűlés tárgysorozata a következő:

1. Polgármester jelentése az előző havi közigazgatás állapotáról. 2. Főispán urnak a város polgármesteréhez intézett átirata, melylyel ő császári és apostoli királyi Felségének a közigazgatási tisztviselők rendkívüli és eredményes szolgálataiért legteljesebb megelégedését kifejezvé és a m. kir. belügyminiszter urhoz intézett legfelsőbb kérés iratát közli. 3. A tanács a kormányhatóságilag jóváhagyott piaci szabályrendeletet meghirdetés végett beterjeszti. 4. U. a. a kormányhatóságilag jóváhagyott vágóhídi szabályrendeletet meghirdetés végett bemutatja. 5. A m. kir. miniszterelnök ur leirata a közlemezési viszonyok javítása ügyében. 6. A nagyvárad Kereskedelmi és Iparkamara átirata az élelmiszerek és életszükségleti cikkek fokozódó drágulása ügyében. 7. A tanács javaslata a közigazgatási bizottság tagjai között a folyó év végével kilépő tagoknak a jövő év január havában megejtendő választása tárgyában. 8. U. a. előterjesztése az olasz-i választó kerületben elhalálozás folytán üresedésben levő egy törvényhatósági bizottsági tagsági helynek választás utján leendő betöltése tárgyában. 9. U. a. előterjesztése az 1916-ik évi költségvetés megállapításáig a bevételek beszedhetősére és a szükségleteknek az 1915-ik évi összegek arányában leendő kielégíthetősére felhatalmazás megadása tárgyában. 10. U. a. javaslata a Bottó féle főiskola megszüntetése ügyében. 11. U. a. a közlemezési ügyosztály pénzkezelésének megvizsgálására kiküldött bizottság jelentését javaslata kapasan beterjeszti. 12. U. a. annak előterjesztése hollandi tehének vásárlása ügyében. 13. U. a. annak javaslata Szabó Károly th. biz. tagnak sertésvásárlásra vonatkozó indítványa ügyében. 14. U. a. annak javaslata a Nagyvárad Városi Vasut részvénytársaságnak a vonalszakaszok és vitéldíjak újabb megállapítása iránti kérelme ügyében. 15. U. a. annak javaslata a rendőrlégenység oszmapézn járandóságának az 1915-ik évre leendő felemelése tárgyában. 16. U. a. annak javaslata a lat. szert. Káptalan 1916-ik évi vámtalánya ügyében. 17. U. a. annak javaslata a villamostelepen gőzturbina felállítási költségeihez póthitel engedélyezése tárgyában. 18. U. a. annak javaslata Kőszeghy József főmérnök és Grundböck István mérnök részére az országos esendőriskola építési munkálatainak műszaki ellenőrzéséért és felügyeletéért az építési költségek terhére tiszteletdíj megszavazása tárgyában. 19. U. a. annak javaslata Vidor Manó vállalkozónak az irodaszerek egységárai felemelése iránti kérelme ügyében. 20—24. Fizetési előleg iránti kérelmek.

CIPÓ

ujdonságaim megérkeztek!

Reichard Dezső

Rákóczi-ut. Orsolya zárdá épület.

A bihari gárda.

A biharmegyei tanítók közül igen tekiatélyes gárda kezd most karddal a kezében a hazáért. Ezeknek a hősöknek neveit akarja megörökíteni Bodnár János az általa kiadott Háborus almanachban. Az almanachot a következő sorok vezetik be:

1914. július 29-ike nevezetes dátum Magyarország történetében. Akkor futott szét a táviró drótszárnán a királyi parancs, hogy az ország veszélyben van — siessen minden ép-közláb ember a haza védelmére.

Es megindult a nagy népvándorlás. Kora reggeltől késő éjszakáig minden országuton csakugy hőmpolygott az emberáradat. Pántlikás legények nótázva siettek fölésküdni a kibontott zászlóra, amelynek azóta oly sok dicsőséget szereztek valamennyien.

S akik azt tanították:

«Ha még egyszer azt izeni»

vajjon itthon maradhattak-e? Ók is elmentek.

Az ország többi tanítójaival együtt a bihari tanítók is elmentek oda, ahol a halált ingyen osztogatják. Elmentek, hogy testüikkel fedezzék a tanításuk igazságait. Elmentek, hogy ne csak szóval hirdessék, de cselekedetekkel is megmutassák:

„Jaj annak, aki bántani meri a magyart!”

Nem egy kettő ment el, sűrű rajokban vonultak föl azonnal, amikor a király — aki mindent megmondott és mindent megfontolt — parancsot adott az indulásra.

S azóta mennek-mennek előre szakadatlanul. Éhség, fáradtság, nélkülözés, az ellenséggel együtt halálra gázoltan immár a hátuk mögött fekszik. De ők csak mennek, míg a teljes diadalt ki nem vivják, mindig — előre.

Harminnál többen közülök soha többé nem jönnek vissza közénk, mert ők immár halálukkal pecsételték meg a mi közös tanításaink igazságát; azt nevezetesen, hogy a hazáért nemesak élni kell, de meg is lehet halni, ha muszáj! S hogy ez a tanúságtétel menyire értékes peesét — tudjuk mindnyájan, valakik csak az élet szépségeiben gyönyörködni tudunk.

A bihari hadbavonalt tanárokról és tanítókról hiteles kimutatást készítettem. Egy darab törtémelem lesz ez a jövődö krónikása számára. Mert a mi tisztünk csak a tények és az adatok összegyűjtése: a tanúságtétel kikeresése az elkövetkező időknek, a végzett munka megjutalmazása pedig az eljövendő generációnak a feladata leendő.

Az elesettek számára hálánk és kegyeltes megemlékezésünk virágaiól minden esztendőben majd egy későbbben meghatározandó napon, fonunk koszorút. Hátramaradottait pedig oltalmunkba vesszük és segítjük őket az élet terheinek elviselésében, mert érezzük, hogy a Hősök lelke tőlünk kéri számón szeretetei sorsát. Mi vagyunk felelősek a kiontott vértért, hisz a mi jövő boldogságunkért omlott és omlik az még egyre oly bő zuhatagokban.* A harcoló bajtársak mellett pedig lélekben ott állunk erősítő tartaléknak s imádságos óhajunk száll az égbe, hogy jöjjenek vissza közibünk mindnyájan, teljes testi és lelki épségükben mihamarabb!

Ti derék tanító-asszonyok, kik végtelen lemondással és emberi erényeket felülmuló békességes türessel viseltek nehéz sorotok, keservesen nevelitek gyermekeitek és allandóan fölszítva tartjátok a családi szentély elhamvadt tűzét, benneteket illet minden el

* Az ország tanítósága több mint 100 000 koronát gyűjtött e célra össze Budapesten; a bihari tanítók külön gyűjtése eddig körülbelül 2000 korona.

ismerésünk és esodálatunk. Hős férjeitoken kívül Ti vagytok a mi büszkeségeink. Tartásotok ki tovább is abban a nemes önfeláldozásban, amely a nő feje fölé a legfényesebb gloriát fonja és jutalmatok legyen mielőbb a szeretett férj, a kedves apa viszontlátása.

Ti holt betűk pedig keljetez szárnyra s röpítsétek országga a bihari katona-tanárok és tanítók dicsőségét!

Az almanach, melynek ára 1 K 20 fillér, betűrendben közli az összes tanárok és tanítók névsorát, akik a harctéren szolgáltak. Sokan vannak olyanok, akik már hősi halált haltak, akiknek neve gyászkeretben van és röviden ismertette van hősi halálának körülménye is. Az érdekes kis könyv bizonyára egyik keresett műve lesz a karácsonyi piacnak.

Népfelkelők pótszemléje.

December 18—22-én.

A m. kir. honvédelmi miniszter ur 13100—1915. eln. száma körrendelete értelmében közhírré teszem, hogy a Nagyváradon tartózkodó 1895., 1896., 1891., 1877., 1876., 1875., 1874. és 1873. évi születésű, a népfelkelési bemutató, illetőleg utóbemutató szemlén, valamint az ország egyes vidékein tartott pótszemlén megvizsgált és alkalmatlannak talált vagy alkalmasnak talált, de a tényleges szolgálatból alkalmatlanságuk miatt elbocsátott népfelkelésre kötelezettek pótszemléje Nagyváradon 1915. évi december hó 18—22. napjain fog a Lázár Vilmos-utca 3. sz. a. sorozóhelyiségben (régii esendőriskola) megtartatni és pedig a következő sorrendben:

1915. évi december hó 18-án (szombaton) a nagyváradii illetőségű 1896., 1895., 1891. és 1877. évi születésűek.

1915. évi december hó 20-án (hétfőn) a nagyváradii illetőségű 1876., 1875., 1874. és 1873. évi születésűek, valamint az 1896. és 1895. évi születésű idágen illetőségűek.

1915. évi december hó 21-én (kedden) az idegen illetőségű 1891., 1877., 1876. és 1875. évi születésűek.

1915. évi december hó 22-én (szerdán) az idegen illetőségű 1874. és 1873. évi születésűek, valamint mindazon bármely évfolyamba tartozó nagyváradii vagy idegen illetőségű azon népfelkelésre kötelezettek, akik az eddigi elrendelt népfelkelési bemutató vagy utóbemutató szemlén, illetőleg pótszemlén megjelenni tartoztak volna, de ebbeli kötelezettségüknek még nem tettek eleget.

Felhivom ennélfogva a fentebb említett évfolyamokhoz tartozó népfelkelésre kötelezettek, hogy a mindenkor reggel 8 órakor kezdődő pótszemlén a Lázár Vilmos-utca 3. szám a. sorozó helyiségben tisztán és rendeztiszta öltözetben annál is inkább jelenjenek meg, mert aki ezen behívási parancsnak nem tesz eleget, karhatalommal vezetik elő s azonfelül a katonai behívás iránt tanusított engedéltségek megbüntetéséről szóló 1890. évi XXI. t.-e. 4. § a értelmében két évig terjedhető börtönnel fog büntettni.

A pótszemlén megjelenni tartozó népfelkelésre kötelezettek a magyar kir. honvédelmi miniszter ur 297602—1915. számu körrendelete értelmében a birtokukban levő s a népfelkelési bemutató szemlén annak idején történt vezettségüket igazoló népfelkelési igazolványi lapokat (vörös cédula) a pótszemlén feltétlenül magukkal hozni és a szemle bizottságnak átadni tartoznak.

A pótszemlén megjelenni nem tartoznak:

1. A nyilvánvalóan alkalmatlanok, vagyis azok akik a következő fogyatkozásuk valamelyikében szenvednek: egyik láb, vagy

kez hiánya, mindkét szem vaksága, siket, némaság, hülyeség, bíróság kimondott tébolyodottság, brülség vagy gyengeelméjűség;

2. Az egyéb elmebeteg valamint az eskórosok;

3. Akik annak idejében a sorozáskor törlendőknek osztályoztattak;

4. Akik felülvizsgálatuk alkalmával mindennemű népfelkelési szolgálatra alkalmatlannak nyilvánították, akár élveznek rokkantsági nyugdíjat akár nem;

5. A hadsereg illetőleg a honvédség nyilvántartásában álló és rokkantsági nyugdíjjal ellátott egyének;

6. Akik a háboruban történt megsebesülésük folytán felülvizsgálat után a tényleges szolgálatból elbocsátottak.

A rokkantsági nyugállományba helyezett esendőrök közül azok, akik felülvizsgálat után nem osztályoztattak mindennemű népfelkelési szolgálatra alkalmatlannak, valamint a sebesülési pótdíjjal ellátott összes egyének — kivéve a 6. pont alatt említetteket — a népfelkelési bemutatópótszemlén megjelenni tartoznak.

Az 1—6. pont alatt említett egyéneknek a szemlén való megjelenés alól engedélyezett felmentését amennyiben ez az előző szemlén még nem igazoltatott a pótszemlén igazolni kell, miért is az ily egyének az esetben ha az összeírás alkalmával fogyatkozásukat vagy a felmentésre jogaimet adó minőségüket még nem igazolták volna, s ezért a pótszemléhez behívási parancsot kaptak, ezen igazolást a pótszemle napjáig megtenni el ne mulasszák, s e végből jelentkezzenek a katonai ügyosztálynál.

A pótszemlén szintén nem tartoznak megjelenni s egyuttal bizonytalan időre felvannak mentve a népfelkelési tényleges szolgálat alól:

a) a pénzügyőrségnél;
b) a vasutaknál és azok műhelyeiben;
c) a posta és táviró intézeteiél tartósan alkalmazottak;

b) a kőszénbánya munkásosztagokhoz tartozók;

e) a népfelkelő munkások gyanánt, valamint a hadiszolgáltatásokról szóló 1912. évi LXVIII. t. e. 4. § a alapján személyes hadiszolgáltatásra az összeírás előtt kiállított (behívott) egyének feltéve, hogy rendeltetésük folytán Nagyváradon már elhagyták és a bemutató pótszemléig vissza nem tértek;

f) a határrendőrségnél alkalmazottak (a szolgák kivételével);

g) azok, akik a népfelkelési tényleges szolgálat alól már eddig névszerint felmentve voltak;

h) a bevett és a törvényesen elismert vallás felekezetez felmentett, illetőleg felavatott (tényleg hivatásszerűen alkalmazott) lelkészi és papi jellegű tanárai;

i) a felhívott születési évfolyamokba tartozó orvosok;

k) a nyugdíjas katonai és honvéd hadidíjasok.

Az a) b) c) d) és f) betűk alatt említett népfelkelésre kötelezettek azt, hogy allandóan és hivatás szerűen vannak alkalmazva felettes hatóságuk, igazgatóságuk stb. által szabályszerűen kiállított bizonyítványal tartoznak igazolni még a pótszemle előtt a katonai ügyosztálynál.

Nagyvárad, 1915. december 6.

Eleméry Ferenc
katonai ügyi tanácsos.

* **Zsuzsi kisasszony** a Rákóczy-uton 7. sz. alatt Aszódival szembe. Simon Gyula hangszerkészítőnél, Mikor az est megszélni kezd, Nem én lettem hűtlen hozzád. Te szöke gyermek. Háborus lemez újdonságok. Hangszerek hegedük, gramafonok eladása és javítása olcsóárban. Már különlegességek.

A „MONTMARTRE“-ból A táncosnő.

A háborús átváltozások egyik esete az, hogyan lett egy francia szindarabból eredeti magyar színmű. Lengyel Menyhérttel esett ez meg, akinek már egyik darabjánál hasonlóságot talált a kritika egy külföldi szindarabhoz: A mostani eset az, hogy tegnap adták Budapesten Lengyel Menyhértnek *A táncosnő* című szindarabját, amelynek ötletét és meséjét egy francia író 1910-ben már megírta. Az író neve Pierre *Fraudais* a darab címe: *Montmartre*. 1910-ben nov. 24-én adták Párisban a Vaudeville színházban s megjelent nyomtatásban a L'illustration théâtrale című vállalat 1910 december 165. füzetében. A továbbiak helyett beszéljen a két szindarab meséje, melyeket itt egymás mellett közlünk:

A táncosnő meséje Ambrus Zoltán szerint:

Lola már világhírű; mindenütt megfordult, mindent látott és megízelt, csak még az igazi szerelmet nem. De egyszerre, a kivételes szenvedelmek hirtelenségével bele szeret egy diplomata jelöltbe, ott hagyja érte a művészi sikert és követi a kis Grey falusi kúriájába. A második felvonásban már három hónap után vannak, de Lola, a ki előbb maga volt az éjjeli élet és a primadonna-szeszély, tovább is változatlan elragadtatással fürdik a szerelmi boldogságban, a napsütésben meg a falusi életben, neha a diplomatajelölt már kezd idegeskedni és sokat célozgat arra, hogy láldozta érte a jövőjét.

Ekkor fölkeresik Lolát régi életének osztályosai és hívják vissza. Szerelmese azonban utálja ezt a népséget, kiutasítja őket házából, Lolát összeszedi, vasútra ül s az elhagyott Lola visszatér az Alhambrába. A harmadik felvonás öt hónappal később történik. Lola nem boldog; a diplomata nővendék is mást gondol s a szerelmeseinek elég találkoznok, hogy újra egymás karjába omoljanak. Már már az a kilátás, hogy Lola, felvonásról-felvonásra hol a művészethez balanceál, hol a kedvességével tour de main e., de nem.

Az imádott azt kívánja Lolától, legyen örökre az övé és hagyja ott a színpadot. Lola, okálva,

szép szóval magyaráztatja, milyen nagy oktalanságot követne el, ha ezért az örök-re szóért lemondana a színpadról és hogy neki a tánc nemcsak kérés-e, hanem művészete, sőt életeleme; a tehetsége arra utalja, hogy önkéntelenül a táncba fejezze ki amit érez. De hát a sikerért sok szenvedéssel kell megfizetni s a tehetséget csak edzi a fájdalom.

Látnivaló, hogy olyan témáról van szó, melyet a drámaírók is sokszor feldolgoztak, a Kaméliás hölgy-től a Starig vagy Zsófia-ig, de a mi drámaírónk a régi tárgyat szerencsésen modernizálta.

Ime a két mese. A különbség csak az, hogy Lengyel Menyhértnek Marie-Clairenek hívják Lolát s a „művészet“ szó helyettesíti az „éjjeli életet“: Egyebekben világos az ötlet s a darab menetének ozonosága.

Igaz, háboru van, szabad a zsákmány. Eddig maszlagot hoztak haza nemzetietlen moderneink a külföldről. Ez is olyan levegőtlen darab, exportra szánva. De nem fain, egy külvárosi francia színművet átrákvírálai, amely a mocsárból eredt, lebujszagu s az „átnemesítés“ után is érzik rajta, hogy nem eredeti, gondolatnélküli s tisztán üzlet.

Ha már vesz valahonnan Lengyel, miért éppen a szennyirodalomból? Vagy a háboru a modernek erkölcsére ilyen nemesítő hatással volt, hogy onnan végy, ahonnan lehet? Ennyiből áll a szerzői önértzet?

sz. d.

Villamosvilágítás Biharpüspökiben

felügyelő-bizottság ülése.

A nagyvárad városi villamostelep felügyelő-bizottsága tegnap délután ülést tartott, amelyen néhány fontos dolgon kívül az üzemre vonatkozó jelentéseket tárgyalták.

Rimler Károly polgármester elnöklété alatt jelen voltak: dr. Károly Irén, Lukács Ödön, Közeghy József, Fényes Manó, dr. Adorján Emil, dr. Moskovits Miklós, dr. Moskovits Miksa mérnök, Bige József jegyző.

A magyar államvasutakkal a nagyvárad vasutállomás, a vasuti postahivatal és a biharpüspöki vasutállomás és a kavicsbánya világítására kötött szerződés lejárt s a máv. kérte a szerződés megújítását.

A bizottság úgy a nagyvárad vasutállomás, mint a vasuti postahivatalra nézve az eddigi feltételek mellett javasolja a szerződés megújítását, ellenben a biharpüspöki vasutállomás és kavicsbánya világítására nézve az eddigi árnak kilovattonként egy fillérrel való mérsékelt emelését javasolja az elfogyasztott villamosáramnak. Továbbá javasolja a felügyelő-bizottság, hogy a biharpüspöki állomás és kavicsbányára vonatkozó szerződésben biztosítsák Nagyvárad városának az a jog, hogy a vezetékéből bár-

mikor és bármely irányban kiágazó vezeték készíthessen.

Ezzel azt célozza a város, hogy Bihar-püspökibe, ha esetleg más részére is szolgáltat ki áramot, ne legyen kénytelen új vezeték építtetni. Tervbe van véve ugyanis Bihar-püspöki község utcáinak villannyal világítása, amely esetben magánvilágítási célokra is szolgáltatna ki villamos áramot Nagyvárad városa. Bevezetnék a középületekbe a villanyvilágítást s azonfelül több magánháza is bevezetni szándékoznak a modern világítást.

A felügyelő-bizottság ezeken kívül javasolja, hogy, tekintettel az óriási drágaságra, a villamostelep személyzete részére egy havi drágasági előleget adjon a város, ugyanazon feltételekkel, mint a többi városi alkalmazottnak megszavazták, vagyis, hogy a háborut követő évben kell visszafizetni.

Ezekon kívül még az üzemre, valamint az áramdíj-hátralékokra vonatkozó jelentést terjesztették elő.

Kongreganisták a bolgár uralkodóházban.

Közismert dolog, hogy a bolgár király, Ferdinánd, kinek Magyarországon is van birtoka, mélyen vallásos, buzgó katolikus uralkodó; de azt csak kevesen tudják, hogy gyermekei: névleg *Eudoxia* és *Nadezda* hercegnisasszonyok a *Mária kongregáció*-nak is rendes tagjai.

A bolgár király első neje fenséges trónörökösünk neje, Zita hercegnisasszony, a szentéletű *Mária Lujza* bourbon-pármai hercegnő volt. Midőn az orosz nagyhatalom sürgető parancsára Boris trónörökösöt Tirnovban skizmatikus (görög-keleti) püspök bérmálta meg s a trónörökös így kifelé skizmatikussá lett, anyja, a vallásos királyné, bánatába csakhamar belehalt. Hogy Boris áttérése csak pillanatnyi kényszer hatása volt, melyet *megbánás és visszatérés* követett, kitűnik abból is, hogy soha a skizmatikus templomba el nem megy, ellenben atyjával Ferdinánd királlyal együtt sűrűn látogatja a katolikus templomot s ott gyakran *gyónik és áldozik*.

A bolgár királyi udvarban a legszigorubb keresztény szellem és erkölcsös fegyelem uralkodik. Valahányszor a felséges Ur családjával együtt a hontmegyei Szent-antalon időzik, az egyszerű falusi nép mindannyiszor mélyen épül a királyi család vallásos buzgalmán s jó cselekedetein, melyeket könyörületes szívük a környék szegényeivel művel. Alig van nap, hogy a király, meg ne jelennék egész családjával a hétköznapi szentmisén s ilyenkor valamennyien mély áhitatba merülve imádkoznak.

Megható volt különösen a fiatal főhercegnők és Cyrill hercegnek (a trónörökös öccsének) első szentáldozása 1909. szeptember 2-án a hontszentannai Kóburg-Kohary kastély kis templomában. A nagy napra *P. Kirchgauer* Demjén, steyli missziópap készítette el a király gyermekeit, kiket a szentáldozásban *Párvy Sándor* szepesi püspök részesített. Az áldozáson jelen volt a Kóburg hercegi család valamennyi tagja s az egész bolgár királyi udvar. A király maga mindent elkövetett, hogy e napot gyermekeire nézve

felejtethetlenné tegye s magán az ünnepségen öröme, áhítatos boldogsága határtalan volt.

Eudoxia és Nadezsda hercegnők után 1912 december 8-án, a Szepőlőten Fogantás ünnepén, nyolcnapi buzgó előkészület után felvették a plovdivia asszumpcionisták templomában a Mária-kongregációba s annak azóta buzgó tagjai.

Ferdinánd király ugylátszik nagy szerepre van hivatva a bolgár nemzet történetében. A bolgár nép szereti a kath. Egyházat s tömegesen szeretne a skizmából visszatérni az ősi hitre. E törekvésnek eddig legnagyobb akadályja az orosz barátság volt, mely az egyesüléstről tudni sem akart. Most, hogy a háboru hozzánk esatolta a bolgárokat s az orosz barátkozásnak agyis vége, remélhető, hogy minden akadály megszűnik s a bolgár nép legkésőbb a háboru után tömegestől tér vissza az Egyházba.

Árviz a margitai járásban.

Elsodort hidak, járhatatlan utak.

A két héttel ezelőtt leesett óriási hó-tömegből ma már alig van valami a magasabb hegyek ormaira is. A megváltozott idő, de meg a mult napok esőzése megindította a rengeteg hótakarót és most a vízzé vált hó ott hömpölyög a folyók medrében. A vármegye területén szerenesére eddig még komolyabb bajt nem idézett elő a felszabadult rengeteg vízmennyiség. Ott, ahol legnagyobb volt a félelem, az élesdi járásban, egyáltalán nem történt semmi baj. Igaz, hogy a folyók medrei a legmagasabb fokig megteltek, azonban azon tal sehol sem terjedt az ár.

Komolyabb azonban a helyzet a margitai járásban, ahol szinte hagyományos már az árviz. Nincs az az év, hogy ezt a járást meg ne látogatná az ár és végig ne seperné 8—10 község határát. Szinte hihetetlen az a nagy felületesség, amivel ezt az ügyet kezelik a margitai járásban.

A járásnak mindössze két csöpp kis folyója van, a Berettyó meg a Bisztra és ezt a két patakot nem képesek meg rendszabályozni, hanem türik évtizedeken keresztül, hogy határokat pusztítson el a víz és hogy tegyen tönkre ezeket meg ezeket. Ha a lakosság nem képes, vagy nem akar a bajon segíteni, akkor közbe kell lépni a közigazgatási hatóságnak, de nem szabad engedni, hogy két folyójuk ma is ugy garázdálkodjék, mint a honfoglalás idejében.

A legujabb árviz vasárnap zudult a járásra. A Berettyó meg a Bisztra Szilágyvármegyében megduzzadva a margitai járás lapályos vidéken átlépte a medreket és tengerré változtatta a községek egész sorozatának határát.

A víz egyes helyeken elsodorta a hidakat úgy, hogy most egyes községek teljesen el vannak szigetelve egymástól. A közlekedés egyszerűen lehetetlen. Vannak községek, ahol a postajárat szünetel.

A szekerek elindultak a községekből, azonban a legközelebbi hidaktól már vissza kellett fordulniok, mert a hidak hiányoztak. Így Vedresábrány és Margita, Vedresábrány

és Micske között a forgalom szünetel. Szent Lázár határa viz alatt van. Micskéről az elindított posta visszatért, mert utközben megrekedt a járhatatlan uton.

Szerenesére ember életben eddig még nem esett kár. Az esetben, ha a víz Szilágyvármegyében még növekedni fog, akkor a margitai járás helyzete rosszabbodni fog. A határokat elborító rengeteg víz elpárolgására a tavaszig alig van valami remény, ami igen nagy károkat jelent.

Szerelmi dráma a fővárosban.

Végzetes kimenetelű szerelmi dráma játszódott le tegnap délután Walter Ottó budapesti posta- és távirafelügyelőnek Dorottya-utca 6. szám alatt lévő lakásán. A postafelügyelőnek Olga nevű huszonhároméves, feltűnően szép leánya menyasszony volt. Völegénye, dr. Szentmiklóssy Géza pénzügyi fogalmazó szokása szerint délután hat órakor becsöngetett a lakásba, ahol Walter Olgán kívül csak a eseléd tartózkodott. A fiatal leány maga nyitott ajtót völegényének, akivel a szalonba ment. A eseléd vallomása szerint a fiatalok sokáig nyugodtan beszélgettek, egyszerre azonban nagy lármra, veszekedés, esörömpölés hallatszott a szalonból. A eseléd a szoba felé sietett, miközben Walter Olga hangját hallotta:

— No most meghalsz! — kiáltotta a fiatal leány s nyomban utána hatalmas dörrenés reszkettette meg a lakás falait.

A szalonba vezető ajtó zárva volt. A eseléd lesietett a közeli pestafiókba, ahonnan gazdájával együtt tért vissza. Feltörték a szalon ajtaját: a pamlagon feküdt Walter Olga holtan, néhány lépéssel odébb a szőnyegen eszméletlenül a völegénye, közöttük hevert a revolver. Mentőkért telefonáltak, akik azonban Walter Olgánál csak a beállott halált állapították meg. A szerencsétlen leány szívért furta át a golyó. Dr. Szentmiklóssy nem sebesült meg, ájulásából a mentők hamarosan magához térítették és bekisérték a fékapitányságra, ahol kihallgatták.

A fiatalember elmondta, hogy jegyben járt Walter Olgával, december 18-án lett volna hivatalos eljegyzésük, de folyton viszálykodások, nézeteltérések voltak köztük. A leány féltékenykedett, azzal gyanúsította völegényét, hogy megeselja. Ma is ilyen veszekedés keletkezett, melynek hevében a leány előrántotta a revolvert és Szentmiklóssyra fogta.

A megrémült fiatalembernek sikerült a leány kezét félrelöknie, mire az maga ellen fordította a fegyvert. A váratlan szituáció annyira megbénította Szentmiklóssy eselekvő képességét, hogy nem tudta megakadályozni Walter Olgát terve kivitelében. A fegyver eldőrdült, Szentmiklóssy pedig az izgalomtól összeesett.

A szerencsétlen leány holttestét a törvényszéki orvostani intézetbe szállították, a fékapitányságon pedig folytatják dr. Szentmiklóssy Géza kihallgatását a tragikus eset körülményeire nézve.

Kihallgatták a rendőrségen Walter Olga rokonait is, akik egyöntetűen azt vallották, hogy a szerencsétlen leány nagyfoku hisztériában szenvedett, állandóan öngyilkossági gondolatokkal foglalkozott és egyizben már

megakarta magát arzénal mérgezni. Völegényét féltékenységével kirosta. A délutáni végzetes veszekedés is ilyen féltékenységi jelenetből eredt. Walter Ottó névtelen levelet kapott, melyben dr. Szentmiklóssy kompromitáló adatak álltak. E levél miatt tett Walter Olga heves szemrehányásokat a völegényének. Valószínűnek tartják, hogy a névtelen levelet maga a leány írta.

A Toldi-monda a főrendiházban.

A főrendiház tegnap délutáni rövid ülését kedves epizód tette derűssé. A mentelmi bizottság előterjesztései során kiderült, hogy komoly baj van a Toldi-monda körül és valószínűs kis háboru tört ki miatta két akadémikus: Heinrich Gusztáv és Bartha József között.

Heinrich Gusztáv nemrégén cikket írt az *Egyetemes Filológiai Közöny*-be. Ebben a cikkben lesújtó kritikát mondott Bartha Józsefnek a Toldi-monda földériteése körül végzett munkásságáról.

Bartha a támadást nagyon a szívére vette, sőt az érvek mezejéről a bíróság elé távozott és bepörölte Heinrichet becsületsértés miatt. A bíróság most Heinrich kiadását kérte a főrendiháztól és a mentelmi bizottság a mai ülésen Heinrich kiadását javasolta is.

Plósz Sándor, volt igazságügyminiszter fölállott és arra kérte a főrendeket, hogy mielőtt határoznának, győződjenek meg róla, hogy Heinrich csakugyan használt e a cikkben becsületsértő kifejezéseket.

Erre aztán a főrendek élénk érdeklődése mellett idézeteket olvastak föl eikkből. A kifejezések, amiket Bartha Heinrich cikkben becsületsértőnek talált, következők:

Ertéktelen munkásság, tuatlanság, irodalmi locsogás, gyerekes naivság, dilettáns dadogás.

Ennyi elég volt a főrendeknek. Egyhangulag elhatározták, hogy Heinrichet kiadják a bíróságnak.

Igy hát a Toldi-monda körül keletkezett parázs tudományos vitát a bíróság fogja eldönteni és remélhetőleg ezen a réven a Toldi-monda származásának homályos körülményei is tisztázódnak fognak.

A kongregációi Mária-ünnepély.

A nváradai premontrei főgimnázium Mária-kongregációja ma, dec. hó 8-án d. e. 11 órakor a Kath. Kőr Szent László termében Szűz Mária tiszteletére ünnepélyt rendez. Belépődij 50 fillér. A tiszta jövedelem 50 százalékát a főgimnáziumi és akadémiai tartalékkórház beteg katonáinak karácsonyfájára fordítják.

Másor:

1. Pápai himnusz. Énekli a főgimnázium vegyeskara. Zongorán kíséri Resch Mihály zenetanár.
2. Szűz Mária a magyar nemzet lelkében; szabad előadás, tartja Goór László, VII. o. t.
3. Üdvözlégy, dr. Krüger Aladártól. Szavalja Richter Béla, VIII. o. t.
4. A kereszténység és az emberi méltóság; szabad előadás, tartja Vidlieska József, VII. o. t.
5. Gyászba borult egek, id. Erdélyi Sándortól. Énekli a főgimn. vegyeskara; zongorán kíséri Resch Mihály zenetanár.
6. Ünnepi beszéd. Tartja Szilágyi Dózsa, premontrei tanár, a kongregáció prezese.
7. A fehér sereg indulója. Vonós zenekari kísérettel énekli a főgimnázium ének-kara. Zongorán kíséri Resch Mihály zenetanár.

HIREK

A szeplőtelen fogantatás ünnepe.

A legnagyobb Mária-ünnep egyike van ma: a Boldogságos Szűz szeplőtelen fogantatásának ünnepe.

Már az egyház legrégebbi szent tudósai tanították azt, hogy Isten anyja ment volt az eredeti büntől is, szent volt fogantatása első pillanatától, kire Ádám büne nem áradt ki, mint a többi emberekre. Az egyház mindig hirdette a szeplőtelen fogantatást, de csak 1854-ben hirdette ki dogmaként e tant IX. Pius pápa. Az egyháznak nincs hitágazata, melynek ne volnának eretnekei, kik az új hitágazat miatt kiváltak az egyházból, csak ez a dogma nem talált ellenzésre az egész világon. Annaira egyezik e hitágazat hitünk egész rendszerével, hogy igaznak valljuk azt, hogy Isten kegyelme megmentette a boldogságos Szűzet az eredendő büntől.

„Ma vagyok a Szeplőtelen fogantatás” így nevezte magát a Szent Szűz Lourdesben egy esodás megjelenésekor. Bizonyítja ez, hogy a mai ünnep mennyire megfelel Szűz Mária tiszteletének.

Az ünnep alkalmából az összes templomokban a szokott időben ünnepi szentmisék és szent beszédek lesznek.

A szekersegyházban az ünnepi szent misét Spett Gyula apátkanonok mondja.

A várad velencei plebánia templomban ma bucsu van. A 9 órai misét Halász Gyula plebános, szentszéki ülnök mondja a bucsu alkalmával dr. Géczy József teológiai tanár mondja a szent beszédet.

Ma, a szeplőtelen fogantatás ünnepén közös szent áldozással fejezik be azokat a lelki gyakorlatokat, melyeket az *Urnök Mária Kongregációja* három napon át rendezett intelligens nők részére. A konferencia beszédekét Domazek Pál szemináriumi lelki igazgató tartotta; a mély gondolatokban gazdag, gyönyörű elmélkedések feledhetetlenné tették ezeket a lelki gyakorlatokat mindazok részére, akik részt vettek. A mai közös szent áldozás d. e. 8 órakor lesz a Szent László-fimenedékház kápolnájában; ugyanakkor ünnepélyes tagfelvétel is lesz, melynek szertartását Bundala Mihály apátkanonok végzi.

Az *Urak Mária Kongregációja* ma reggel fél nyolckor tartja közös szent áldozását a Szent József-intézet kápolnájában.

LAPUNK LEGKÖZELEBBI SZÁMA az ünnep miatt pénteken, f. hó 10 én jelenik meg; a közben előforduló fontosabb harcéri eseményekről kifüggesztendő táviratainkban értesítjük a közönséget.

*** József Ferenc főherceg kitüntetése.** A hivatalos lap közli, hogy a király József Ferenc főherceget, a 7. huszárezred hadnagyát az ellenséggel szemben kitűnő szolgálata elismerésül a hadiékítményes katonai érdemkereszt III. osztályával tüntette ki.

*** A Katholikus Kör zenei bizottsága** ma, szerdán délután 5 órakor a Kath. Kör választmányi termében tartja alakuló ülését.

*** Az élelmezési ügyosztály jutalmazása.** Nagyvárad város tanácsa a holnapi városi közgyűlésen javaslatot terjeszti elő, hogy a város élelmezése, illetve lisztellátásánál az első 12 hónap alatt elért 145,000 korona nyereség 5 százalékát szavazzák meg az élelmezési ügyosztály személyzetének. A tanács javaslata nemcsak méltányos, hanem igazságos is, amelyre az ügyosztály személyzete nagyon is rászolgált. Lehet bírálni ezen ügyosztály működésének eredményét bármiként, azt azonban el kell ismerni, hogy óriási munkát fejtett ki az ügyosztály s annak minden tagja nemcsak a hivatalos idő alatt, hanem napról-napra késő estig buzgón teljesítette kötelességét. Ennek a fáradhatlan és körültekintő munkának tudható be, hogy Nagyváradon 60000 embernek liszttel és kenyérral való ellátása soha, egy órára sem szenvedett fennakadást, amit bizony nem minden városról lehet elmondani.

*** Katonai előléptetés.** A hivatalos lap közli, hogy a király Zadory András 19. tüzérezredbeli tartalékos zászlóst tart. hadnagygyá nevezte.

*** A Kath. Kör háborus délutánja a bolgár Vörös-Kereszt javára.** Minden magyar szív lelkesedéssel dobbant meg, mikor a bolgár nemzet, ez a legszebb jövőre hivatott, legkiválóbb és legrokonszenvesebb balkáni nép nyiltan, őszintén és becsületesen mellénk állott, hogy az igazságért és a kulturáért küzdjön. Azóta a magyar, német, bolgár és osztrák seregek rövid pár hét alatt végeztek a királygyilkosok hadseregével. A hős bolgár testvérek Vörös-Kereszt Egylete javára a Kath. Kör december 19 én háborus délutánt rendez. Az ünnepély műsorát legközelebb közöljük.

*** Kitüntetések a 4. honvédgyalogezredben.** A hivatalos lap közli, hogy Szabó Mihály 4. honvédgyalogezredbeli honvéd az I. osztályú ezüst vitézségi éremmel lett kitüntetve. A 2. osztályú ezüst vitézségi érmét kapták a következők: Pfeilhofer József őrvezető, Balog Lajos és Borbély Ferenc őrmesterek, Koczka Károly, Laezikó István, Mair Kálmán, Róth László, Soós Imre, Szabó Ferenc és Szentmiklósi János őrmesterek, Bondár Gábor egészségügyi szakaszvezető, Bulzár Ádám, Deb-ezeny Károly, Demeter János, Horváth József, Kollár Mihály, Kosztolányi Pál, Molnár Dániel, Murg Éliás, Orbán Imre és Széplaki Imre szakaszvezető, Bözörményi Sándor, Bohók András, Bondár Imre, Duh István, Fabián István, Gáll László, Györi Mihály, Mikló Péter, Surinás György, Terebenz Flórián és Uhrin Mihály tizedesek, Kiss János, Németh Lajos és Oravecz Pál honvédek valamennyien a 4. honvédgyalogezredben.

*** A Kath. Kör vetítő-estélya.** A Katholikus Kör tegnapi vetítő estélyén dr. Papp Károly tartott érdekes előadást az oroszok ökörmézei és máramarosi betöréséről. Az előadás keretében gyönyörű színes helyszíni felvételeket mutatott be az oroszok pusztításáról, bemutatta a felégetett falvak képét, a felrobbantott hidakat, amelyeket utászaink állítottak helyre. Bemutatta műszaki csapatainkat s a harcra felkészült táborkülsőket. Az előadást nagy közönség hallgatta végig. — A következő kedden dr. Géczy József teológiai tanár fog előadást tartani, a francia, orosz, szerb harcokról remek képek bemutatásával.

*** Tombola adományok a katonák meleg ruhájára.** Obrinesák honvédezes lelkes hangú felhívása a nagyváradai közönséghez nem volt hiábavaló s a társadalom minden rétege ma már vállvetve igyekszik adományaival hozzájárulni, hogy katonáink meleg ruhához jussanak s így oltalmat találjanak a dermesztő téli hideg ellen. Legelsőknek Polgár Mariskát, ezt a melegsívű urleányt hatotta át a gyönyörű elő szent szava s művésztársaival együtt a hó 15 én a Katholikus Kör Szent László-termében hangversennyel és tombolával egybekötött tea-délutánt fog rendezni, melynek jövedelmét honvédeink meleg ruháinak beszerzésére Obrinesák ezredes kezéhez juttatják. Polgár Mariska szavai a legszebb megértésre találtak mindenütt. A társadalmi vezető egyéniségek és a kereskedő világ minden színterén tagja önkéntesen siettek felajánlani adományaikat tombola-nyeremények számára s ma már halomszámra állnak a különféle tombola-nyereménytárgyak Polgár Mariska Szilágyi Dzsóz utca 20. sz. alatt levő lakásán, ahová a további szíves adományok is küldendők. Mindenesetre kívánatos volna, hogy minél nagyobb mértékben járuljon hozzá a nagyközönség áldozati készségével a tea-délután sikeréhez, mert ezzel a legnemesebb dolgot cselekszi, megvédi a tél hidege ellen az érettnak küzdő katonákat.

*** A Katholikus Körben alakítandó dalárda tagjai** holnap, csütörtökön d. u. 6 órakor a Kath. Kör Szent László-termében próbát tart.

*** A népfőlkelő kereskedők karácsonyi szabadsága.** A Fővárosi Kereskedők Egyesülete tudvalevőleg mozgalmat indított annak érdekében, hogy az eredetileg december 6 ára behívott népfőlkelőre kötelezett kereskedők bevonulását a karácsonyi vásárra való tekintettel a hónap végéig halasszák el. A honvédelmi miniszter most arról értesítette az egyesületet, hogy méltányolva az előterjesztett kérést, érintkezésbe lépett a hadügyminiszterrel, hogy a most bevonuló kereskedők, amennyire a viszonyok megengedik, a karácsonyi ünnepek előtt megfelelő szabadságot kapjanak.

*** Az Oltáregyesület munkadélutánja.** A nagyváradai Oltáregyesület nem ma délután, hanem holnap, csütörtökön tartja a munkadélutánt a Kiptalan sor 21. szám alatt, mivel az előbbi helyiséget kellőleg fűteni nem lehet.

*** Megérkezett a jegyzők beszerzési előlege.** Néhány nap előtt megirtuk, hogy a belügyminiszter a községi jegyzőket is részesítette abban a kedvezményben, hogy részükre beszerzési előleg engedélyezett. Híradásunk alapján a jegyzők egy tekintélyes része már be is nyújtotta az előleg iránti kérelmet. Eddig azonban nem lehetett a kért összegeket kiutalni, mert a miniszter még nem utalta ki a vármegye részére az előleghez szükséges két hónapi fizetéseket. Tegnap azonban már minden akadálya megszűnt a kiutalásoknak, mert a miniszter erre a célra 62254 koronát utalt ki a vármegyének.

*** Adomány.** Özv. Mihucz Jánosné 8 koronát küldött hozzánk és még: Mirialakra 2 K, hadi árváknak 2 K szívesült katonák karácsonyára 2 K, Váradfalva tamplomára 2 K.

* **A Népművelési Egyesület választmányi ülése.** A biharvármegyei Népművelési Egyesület választmánya Fráter Barnabás alispán elnöke alatt ülést tartott, melyen a folyó ügyekkel foglalkoztak. Fontosabb tárgya volt az ülésnek, hogy az elnökség most jelentette be, hogy a BMKE. vagyonát a megszűnt egyesület a Népművelési Egyesületnek adta át. Az egyesület ezen a réven 6016 kor. 66 fillért kapott, mely a 30 éves egyesület egyötöd rész vagyonának felel meg. Tárgyalás alá került az egyesület által kiadott térkép költségeinek ügye is. E szerint a térkép kiadása 9272 koronába került, a bevétel pedig 8572 koronát tesz ki. Még 50 darab térképet kell tehát eladni, hogy a költség fedezve legyen. Az egyesületnek azonban még mindig tekintélyes száma térképe van s annak eladásából ki fog telni az 500 korona. Több jelentéktelen ügy elintézésével az ülés véget ért.

* **Biharvármegye részt vesz az országos élelmezési akcióban.** Megirtuk, hogy a városok és községek fejlesztésére alakult részvénytársaság országos akciót indított a közlelmezés megoldása érdekében. Az akcióhoz természetesen igen tekintélyes tőkére van szükség, amihez a törvényhatóságok hozzájárulása is szükséges. A részvénytársaságnak így irányba kérelmére a vármegyei főügyész tegnap terjesztette elő javaslatát. A főügyész minden tekintetben méltányosnak tartja a kérelem teljesítését és javasolja is, hogy a vármegye 12500 drb részvényt vásároljon 400 koronájával.

* **A háborús jótékonykodás adományai.** Nagyváradi város polgármesteri hivatalához a következő jótékony adományok érkeztek be: A haretéren küzdő katonáink özvegyei és árvái, továbbá a rokkantak részére Lászkó Paula 20, Grócz Béla lat. szert. nagyprepost 100, N. N. 6, Török Artúr 5, A város közönsége által felépítendő falu céljaira: báró Luzsénszky Lenke 100, Török Arthurné 10. A haretéren küzdő katonáink karácsonyi ajándékára dr Konrad Márk és neje 30, Német István pénzügyigazgató gyűjtőívén: Sohátz Miksa, Klitusz János, Szabó Ákos, Maros Gábor 5-5, Német István 6, Soltész Géza 4, Tilly Kálmán 2, Csipkés Sándor, Molnár Vilmos, Kopányi András 2-2, Jedlovsky József, Benka György 1-1 összesen 42 korona. Perlesz József 100, Hovich József az OKH helybeli képviselőségének tisztikara 30, Balázs György 2, báró Luzsénszky Lenke 20, özv. Seenger Lajosné 10, Grócz Béla lat. szert. nagyprepost 100, Wiener Jenőné 10, özv. Amigó Mórné, dr Friedländer Samuel és Friedländer Ernőné együtt 45 korona, dr Frankó József orvos neje 20, Városi villamos vasút 500, Diósi Lajosné 200, Kányavár 100, Nagyváradi város villamosművének alkalmazottai 38-45, Grünfeld Bernát 5, Schwarz Gyuláné 2, Márkus B. né és Radó Samuné 10-10, Dobos Lili 1, Szűcs József gyűjtőívén: Szűcs József, Pintér Peineisné, Pintér Peineis, Simándy István, Valéria, dr Pap Corjolán, Tárkány, özv. Halász Gyuláné, Id. Bacsonyi Lajos, Illés Eszti, Millye István, özv. Kenéz Mihályné 2-2, Szunyogh Pálné 5, Lőrincz József, Beney Zsuzsanna, Román Péter, Liskay Béláné, Fényes Barnáné, M. A., N. N., Szarka Ignác számtiszt, Madarász nővérek, N. N., Tóth Lajos, dr Mayer, Rezes, Millye Gyula, Simayné, Fényes Lórádné, Jéghné, Karaguly László 1-1, Kemer Margit 120, Kesztöcs Jánosné, özv. Somesányi Sándorné —60—60, özv. Herman Jánosné, Papp Lászlóné, özv. Marossyné, Sárkány Andorné, Sárkány Karolin, dr Szopek Gáborné, N. N., Czárth Elemér, Jakabos Tivadarné, Gaál Antalné —40—40, Nagy Lajos, Tatár Istvánné, Lázár Sándorné, Szűcs Márton —20—20, és Debreczeny Imre 3 korona. Összesen 57 korona 80 fillér.

* **Letört virág.** Mubits Márton jó nevű nagyváradi szoba- és templomfestő és családját súlyos gyász érte. A család személfénye, Mubits Irmuska, élete tavaszán, alig 13 éves korában, hosszas kínos szenvedés után ártatlan lelkét visszaadta teremtőjének. A súlyos beteg leánykát szülei Budapestre szállították, ahol gyógyulást reméltek számára, de az orvosi tudomány és szüleinek szerető gondozása nem tudták visszaadni egészségét. Budapesten a Kerepesi temetőben helyezték örök nyugalomra. Korai elhunyt kis leánykát szülein kívül kis testvérei és nagyszülei gyászolják.

* **Adományok az Oltáregyesület részére.** Egy katolikus főpap 20 koronát adományozott egy varrógép beszerzésére, továbbá a Karácsonyi nővérek munkamegváltásra szintén 20 koronát adományoztak az Oltáregyesület részére. Az adományokért hála köszönetet mond az elnökség.

* **Az államsegélyesek jelentkezzenek.** Felhívom mindazon államsegélyezetteket, kiknek sorszáruk 6670 től 6776-ig terjednek, hogy államsegély könyveikéjük átvétele végett f. hó 8., 9. és 10-én városháza földszint 30. sz. a. jelentkezzenek. Nagyváradi, 1915 dec. 7. Juricskay Barna, tanácsos.

* **Pótvásár Berettyóújfaluban.** A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur értesítette kamaránkat, hogy Berettyóújfalun községnek több elmaradt országos állat- és kirakó vásár helyett f. évi december hó 16-án pótvásárt tartson. Nagyváradi, 1915. december hó 5. A nagyváradi Kereskedelmi és Iparkamara: dr Moskovits József sk. elnök. Dr Sarkadi Lajos sk. titkár.

* **Kisdó butorozott szebek modern berendezéssel, hosszabb vagy rövidebb időre.** Nagy Sándor-utca 4.

* **Köhögés, hurut, rekedtség, elnyálkásodásnál használjon kizárólag: Farkas-féle hurut-szeletkét.** Ára K. — 60 Kapható, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B. Telefon: 13—02.

* **Kossuth-utca Sas-palota. Telefon: 635. sz. Aszódy** 8-féle zamatu pörkölt kávéi izre és zamatai utánózhatalan, kávépörköldém kora reggeltől késő estig a fogyasztók rendelkezésére áll, nagymennyiségben teák, rumok, kakaó, esokoládék, szardíniák, sajtok, szalámi, Kugler Gerbeaud cukorkák. Színházba, Apolló, Uránia és Vigadó moziha járók cukorkát Aszódytól Kossuth-utca, Rákóczi uton, Zöldfa-passzáz és Kossuth-utcai passzázban vásárolhat főüzleti árak szerint, kávékiém 1 darab 2 fillér, 1 nagy rud esokoládé 16 fillér. Kossuth utcai passzázban külön halkonzerv üzletben kaphatók összes faju pácolt halak, u. m. ossee, fillé, tengeri hal, mely pótolja a húst, stb. stb. Karácsonyra és Mikulásra még soha nem létező óriási nagy szaloncukorka vásár és sok ajándéknak való edességek kaphatók. Katonai postaládák és haretéri dobozok megtöltése üzleteimben árukkal együtt beszerezhető. Üzleti vállalatom: Főüzlet: Kossuth utca, I-ső fiók: Sas-passzage haluzlet, II-ik fiók: Zöldfa-passzage kábaréval szemben, III-ik fiók: Esokoládé Király Rákóczi-ut Orsolya-zárda.

* **Családi rum vaniliával vagy ananász izzel literje K. 380.** Mindenféle likőr essentiák 1 üveg 60 fill. Cognac legkiválóbb minőségben. Tejkivonat 4 literre való K. 120. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Rákóczi-ut. 7/B.

* **Inteligens róm. kath. vallásu komoly asszony házvezetőnői állást keres.** Címe megtudható a kiadóhivatalban.

* **Három liter Családi rumot készíthet bárki pár percz alatt a Farkas-féle családi rum-kivonattal.** Ára 60 fillér. Családi thea-kivonat 10 adag 50 fillér. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában. Rákóczi-ut 7/B.

* **Husfűtőlést és diaszóólést elvállalok.** Bem-utca 11. szám.

* **Poloskairtó NOXIN** biztos zser. Ára 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

IRODALOM

A „Színházi Élet” Ince Sándor szerkesztésében megjelenő népszerű színházi és művészeti hetilap december 1-én új előfizetést nyit. A színházat kedvelő közönség nélkülözhetetlen hetilapja minden számában pompás fényképfelvételek és rajzok keretében számol be az aktuális színházi eseményekről, intimítások, kalusszatitkok teszik változatosabb az elevenen szerkesztett újságot. A „Színházi Élet” minden száma egy teljes zongorára le tett kottamellékletet tartalmaz, a legújabb és legnépszerűbb számokat. Minden lapban egy művészi kiviteltű színházi anxi kártya van ingyen mellékelve. Egy szám ára kotta és levelezőlap melléklettel 30 fillér. Előfizetési ár negyed évre 3 korona, fél évre 5 korona 50 fillér, egész évre 10 korona. Aki a hét folyamán december 1-től kezdődőleg legalább negyed évre előfizet, ingyen kapja az ez évben megjelent összes számokat kotta és levelezőlap melléklettel együtt (1 korona portó küldendő). Az újonnan belépő előfizetők is ugyancsak díjmentesen kapják a „Színházi Élet” diszes karácsonyi Varsányi Album át. Kiadóhivatal, Budapest Erzsébet körút 22. szám.

Uj Idők. A Herceg Ferenc szerkesztésében megjelent kitűnő heti lap élén ott találjuk Csathó Kálmán A varja a terenyórán című érdekes és bájos regényét. Elbeszélést Krudy Gyula írt A sárkányfejű ház címmel, míg Garády Viktor Elvira drágakövek címmel ír szines és művészi ismeretterjesztő cikket. Bónyi Adorján Kisértetek című elbeszélése. A képek közül fellemlítjük Csók István A Balaton partján című festményének művészi reprodukcióját. Képeket a különböző hareterekről, továbbá az Ellen-ségeink táborából című fényképsorozat, amely az angol francia és olasz hadseregek mozdulatait mutatja be. Mühlbeck Károly fejlecei, Déry Ferenc arcképe stb. található még az illusztrációk között. — Az Uj Idők előfizetési díja negyedévre 5 korona, félévre 10 korona.

A németek a háboruban. Az Élet szépirodalmi és művészeti hetilap (szerkeszti Andor József) december 5-iki számát egészében a németek háborújának szentelte. Cikkekben, szépirodalmi közleményekben és rendkívül érdekes képekben a német népet, a német szellemet, a német kulturát, a német irodalmat mutatja be. A lap részletes tartalma a következő: A németek háboruja. Turi Béla. — Német költőköl. (Költőműnyek.) Max Dauthendey; Stefan George; Franz Werfel; Gottfried Köhnel; Berthold Wiertel. Fordította: Boros Ferenc. — Wilton anyó rózsáskertje. (Elbeszélés.) Hellmuth Unger. — Ludvig Ganghofer haditudósítóból. — Sivatágban őserdőben... (Regény.) Sienkiewicz—Bányai. — Német diplomácia a háboru tükrében. Suly Dezső. — Hamburgi kaland. Haans Heinz Ewers. — Kultura. — Hétről-hétre. — Szerkesztői üzenetek. Ezenkívül egész sokaságát közli az érdekes és aktuális képeknek. A kitűnő lapot melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, L. Fehérvári ut 15-c. Előfizetési ár félévre 10 korona. Mutatványszámot készséggel küld a kiadóhivatal.

A „Vasárnapi Ujság” december 5-iki száma pompás képeket közl leginkább a szerbiai harctérről, de érdekes folyótelek vannak a többi harcterekről is. Szép harctéri rajzok is vannak e számban is: Gyöngyössi Elemér rajzai. Egy sorozat angol toborzó plakátokat mutat be, Roskovics Ignácot arckép és nekrológ bemutatja el. Szépirodalmi közlemények: Laczkó Géza és Kuprin regénye, cikk a háborús fényűzésről. Szöllösi Zsigmond cikke. Egyéb közlemények: a titkos tanácsosokká lett államtitkárok képei s a rendszeres heti rovatok: a háború napjai, Irodalom és művészet, Sakkjáték, Halálozás stb. A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyedévre öt korona. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság” kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem-utca 4.)

Legujabb táviratok.

A franciák tavaszi nagy offenzívája.

Budapest, december 7. (Saj. tud.) Párisból jelentik:

Gallieni hadügyminiszter a kamara bizottságában tavaszra a nagy offenzívát bejelentette a németek ellen.

A görögök tüntettek az antant ellen.

Budapest, december 7. (Saj. tud.) Szalonikiból jelentik:

A görög kormány palotája előtt tüntettek az antant ellen, a tömeg az angol-francia csapatok azonnali elvonulását követelte. Azután a német, magyar konzulátusok előtt tüntettek, égették a központiakat.

A bécsi hazaárulási pör.

Budapest, december 7. (Saj. tud.) Bécsből jelentik, hogy ma kezdődött meg annak a pörnek a tárgyalása, amelyet hazaárulás, illetve kémkedés miatt indítottak Kramac és Rasin reichsrathi képviselők, Cservenka, a Narodni Listy titkára és egy Zabata nevű vádlott ellen. Az egész nap a vádirat felolvasásával telt el. Holnap Kramarc hosszabb beszédben fog nyilatkozni a vád ellen.

A Katholikus Nővédelmi Hivatal által (Teleky-utca 13, telefon 5-39 szám)

AJÁNLKOZNAK: Gondnoki, házigazdái, irodai munkára; üzletben kiszolgálónak, hához járók takarításra, napszámra; irodaszolgáknak egy férfit, aki tud magyarul, németül, románul.

KERESNEK: 2 szobalányt.

Mindenre nézve felvilágosítást nyújt a nővédelmi hivatal.

Hivatalos órák vasár- és ünnepnap kivételével:

hétfő, szerda, péntek délelőtt 9-12-ig,
kedd, esütörtök, szombat d. u. 3-5-ig.

A katolikus nővédelmi hivatalban a **TISZANTÚLRA** is lehet előfizetni.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Szerdán délután: Teifuv.
Szerdán este: Bájos ismeretlen.
Csütörtökön: Ónagysága ruhája.
Pénteken: Ónagysága ruhája.

Az Ördög. Tegnap este zsúfolt ház előtt került színre Molnár Ferenc ma már világhírű színműve Az Ördög. A címszerepben Sik Rezső aratott nagy sikert, míg mellette Fodor Ella (Jolán), Polgár Mariska (Elsa), Varsa és Farkas tették élvezetessé az előadást, melyet végig nézett Janovits Jenő dr. a Kolozsvári Nemzeti Színház igazgatója is.

Szerdán délután a Taifun. Közbejött akadályok miatt a színház vezetősége kénytelen volt ma délutánra a Moztündér helyett Lengyel Menyhért drámáját, a Taifant kitűzni. Tokerámot Sik Rezső, Kerner Ilonát Fodor Ella játssza. Este a Bájos ismeretlen marad a műsoron.

A színházi bérlet. A színház igazgatósága most hirdeti meg a bérletet az 1915-16 évi színdíjny második felére. Kilenven előadásra és pedig 30 A), 30 B) és 30 C) bérleti előadásra. A bérlet közönség figyelmébe ajánlja az igazgatóság, hogy az 1915-16 évi színdíjny első felének bérlete december hó 20, 21 és 22 én jár le, az idény második fele pedig a bérlet szempontjából december hó 23, 24 és 27 én kezdődik. Bérletni lehet december 6 ától kezdődőleg reggel 9 órától 12 ig és délután 3 órától 5 óráig a Szigligeti-színház titkári irodába. A bérlet helyeit december hó 15-éig tartja fenn az igazgatóság. Akik ez idő alatt bérleteiket nem váltják ki, szerzett jogukat elvesztik. A bérlet összeg első fele a bérletjegy átvételkor, a második fele a 15 ig bérlet lejáratára előtt fizetendő.

Igazságszolgáltatás.

12 évi fegyház a bosszuért.

Tegnapelőtt és tegnap tárgyalta a nagyváradi esküdtbírószék Fekete Péter bűnügyét, aki a saját testvérét hátha szurta, mivel megcsalta a harctéren levő férjét.

Nagyarábén történt a dolog. Fekete Péter sógora, testvérenek Fekete Idának a férje bevonult katonának. Mint hűségese férj gyakran irogatott hátha feleségének, hogy soh'se busuljon, majd csak visszakerül a háborúból. De aztán megszűntek a levelek, semmi hír sem jutott Nagyarábába Ince Sándor (igy hívták a férjet) felől. Fekete Ida aztán beletörődött, hogy a férje elesett a csatában, majd ez év februárjában már férjét is szerzett magának, azonban csak balkezől, Parti Sándor személyében.

Az öreg Fekete Péter, mikor látta, hogy testvére milyen hűtlen lett urához, nagy busulásnak adta magát, restelte a világ előtt huga magaviseletét. Igyekezett testvérét rábeszélni, hogy hagyja ott azt az embert, hátha hazajön még a férje. De a beszéd nem használt, Fekete Ida tudni sem akart a dologról.

Május 30-án az öreg Fekete még egyszer elment, hogy újból megkísérelje hűgát rábeszélni a szakításra. Azonban mikor az udvarra lépett és megpillantotta Fekete Idát kedvesével, féktelen haragra gerjedt, beszaladt a konyhába és az asztalon fekvő késsel hátha szurta testvérét.

Az esküdtbírószék Szöllössi Gyula tör-

vényszéki bíró elnökléte alatt tárgyalta az ügyet, a szavazó bírák Gyöngyösi Béla és Sztachó Károly törvényszéki bírák voltak. A vádat dr. Farkas István kir. ügyész képviselte, míg a védelmet dr. Szeghalmy Sándor ügyvéd képviselte.

A vádlott védelmére azt hozta fel, hogy szegyelet, míg sógora a harctéren küzd, testvére itthon mással megcsalja Ince Sándorné, a sértett azt adta elő, hogy a nyomor vitte rá, hogy Parti Sándorral közös háztartásban éljen. Az esküdtbírószék bűnösnek találta Fekete Pétert, amiért is a kir. törvényszék 12 évi fegyházra ítélte el.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

A karácsonyi mellékletre szánt dolgozatokat sziveskedjenek t. munkatársaink mielőbb hozzánk juttatni.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:

Dr. PAPP KAROLY.

Bőrhulladék!

Nagyban és kicsinyben

Postacsomag mintául bórmentve 10 kor. utánvétellel.

Stern Miklós
NAGYVÁRAD
Kossuth-utca 4. sz.

Biharvármegye alispánjától.

ad 18742—1915 sz.

Pályázati hirdetés.

A magyarcsékei járásban megüresedett évi 2000 kettőezer korona kezdőfizetéssel, évi 450 négyszázötven korona lakáspénzzel és évi 600 hatszáz koronr utiálatánnal javadalmazott járásorvosi állásra ezenel pályázatot hirdetek.

Felhivom mindazokat, akik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t. c.-ben előirt minősítésüket igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényüket a 12500/1905 B. M. sz. a. kibocsájtott vármegyei ügyviteli szabályzat 4. §-ában előirt módon Biharvármegye főispánja dr. MISKOLCZY FERENCZ urhoz címezve 1916. évi január hó 10-ikének déli 12 órájáig hozzám annyival inkább nyujtsák be, mivel a később beérkező kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

Nagyvárad, 1915 november 30.

Fráter Barnabás
alispán.

Hirdetmény.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala az érdekeltek tudomására hozza, hogy a császári és királyi külügyminiszter úrtól vett értesítés szerint a Németországból a háboru tartama alatt hazájukba visszatérő keresetnélküli és vagyon-talan osztrák és magyar alattvalók részére a németországi vasutakon, a bajor vasutak kivételével, hol 50 százalékos menetdíj kedvezményben részesülnek, díjmentes utazási kedvezménye engedélyeztetett; s az illetők pedgyásza is díjmentesen továbbittatik. E kedvezmények a os. és kir. külképviseletek (követség, főkonzulátus, konzulátus) által kiállított és a segélyre szorulást bizonyító igazolványok alapján boesáttatnak rendelkezésre és pedig azon személyek számára is, akik csak a háboru tartama alatt költöztek Galiciából Németországba és most (a os. és kir. kormány engedélyével) oda visszatérni kívánnak. A díjmentes utazási kedvezmény nem terjed ki a külföldön internált és a császári és királyi, illetve a magyar kormány költségén haza szállítandó személyekre, akik az eddigi gyakorlat szerint a díjak hitelezése mellett továbbittatnak. A Németországból, vagy azon keresztül visszatérő vagyon-talan osztrák és magyar honosak, nem különben ezek család tagjai által feladandó ingóságok szállítására a német vasutak részéről ugyancsak díjmentes szállítási kedvezmény engedélyeztetett.

Nagyvárad, 1915 december 1-én.

Rendőrfőkapitányság

Nagyvárad város tanácsa.

38726—1915 szám.

Hirdetmény.

Közhíré tesszem, hogy a m. kir. honvédelmi miniszter ur 1915. évi november 11-én kelt 242790—1915 számú körrendeletével a hadiszolgáltatásokról szóló 1912. évi LXVIII. t. c. 36 §-a és az 1914 évi L. t. c. 17 §-a alapján a következőket rendelte:

1. § A kit a hatóság a törvény értelmében személyes vagy dologi hadiszolgáltatásra kötelez, az a hatóság rendelkezésének az abban megszabott módon és időben pontosan eleget tenni köteles és az alól a kötelezettnek szökéssel, elrejtéssel, fondorlattal vagy bármi egyéb módon magát jogosulatlanul kivonnia vagy azt megkísérelnie nem szabad.

2. §. Oly tárgyat a mely a törvény értelmében hadiszolgáltatásként igénybevehető, az átengedési köteletség kijátszása végett elrejteti, eltűnteti, használhatatlanná tenni vagy az átengedésre kötelező hatósági rendelkezés vétele után őrzésének rendes helyéről eltávolítani nem szabad.

A hadiszolgáltatás tárgyának a hatóság vagy közvetlenül a katonaság által való elvitelét, birtokba vagy használatba vételét a kötelezett ellenszegülés nélkül ünni köteles.

3. §. Aki a jelen rendelet rendelkezését megszegi, az amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá

nem esik, kihágást követ el és az 1914 M. t. c. 17 §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Ugyanily büntetés alá esik az is, aki mást a jelen rendelet rendelkezéseinek megszegésére szándékosan reábir vagy reábirni törekszik.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető-bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

4. §. E rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed.

A fentebb közölt miniszteri körrendelet folytán figyelmeztetem mindazokat, akik a hatóság által személyes vagy dologi hadiszolgáltatásra kötelezettek, (katonai célokra igénybevett munkásokat, fuvarosokat, a hadiszolgáltatási törvény alapján igénybe vett ingatlanok tulajdonosait etc.) hogy ezen kötelezettségeiknek a jelenlegi viszonyok között mindenképp előt álló cél: a haderő érdekében feltétlenül és pontosan tegyenek eleget, mert ellenesetben a kihágást elkövető egyénnel szemben a kihágási büntető eljárás megindíthatni.

Nagyvárad, 1915 november hó.

Rimler Károly
polgármester.

Nagyvárad fióközletek:

Kossuth-utca 5. Gyárépület.
Rákóczi-ut 2. Bazárépület.
Zöldfa-utca 7.

Nagyvárad fióközletek:

Kossuth-utca 5. Gyárépület.
Rákóczi-ut 2. Bazárépület.
Zöldfa-utca 7.

Divatos

Elegáns

NŐI CIPŐK

az őszi saisonra

igen nagy választékban, szabott gyári áron kaphatók a

HUNGÁRIA CIPŐGYÁR R.T.
fióközleteiben.

Gyártmányaink izléses kiállításuk, kiválóan szép formájuk miatt közkedveltak.

50 fióközlet az ország összes nagyobb városában.